

Uuden hankintalainsäädännön tarjousten valintaa koskevat säännöt

Julkisten hankintojen neuvontayksikön seminaari 24.1.2017

Vanhempi hallitussihteeri Markus Ukkola

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

- Usein riitojen kohteena
- Täsmentämis- ja täydentämismahdollisuudet aiemmassa laissa lähinnä soveltuvuusvaatimuksia koskevissa selvityksissä (ei sen sijaan hankinnan kohdetta koskevissa selvityksissä)
- Oikeuskäytäntö runsasta:
 - Ei saa täydentää/täsmentää, jos tarjouksen virhe vaikuttaa tarjousvertailun syrjimättömyyteen
 - Muotovirheitä on voitu korjata (esim. allekirjoituksen puuttuminen, tarjousten kappalemäärän virheet jne.)
 - KHO:n mukaan tarjous on voitu hylätä myös, jos tarjouksen virhe tai puute on vaikuttanut hankintayksikön sopimusoikeudelliseen asemaan

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

- **Uusi laki:**
 - Tarjoajalla ja ehdokkaalla sinänsä edelleen velvollisuus osoittaa tarjouksen/osallistumishakemusten vaatimustenmukaisuus
 - Hankintayksiköillä kuitenkin nykyistä laajemmat mahdollisuudet pyytää täydennyksiä ja täsmennyksiä riippumatta siitä, kohdistuuko täydentäminen/täsmentäminen soveltuvuuden vai muihin vaatimuksiin
 - Epäolennaisten puutteiden ja virheiden korjaaminen sallittu
 - Hankintayksiköllä ei velvollisuutta hylätä tarjouksia kokonaisuuden kannalta vähämerkityksellisen virheen tai puutteen johdosta

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

- **Sallittua esimerkiksi seuraavien korjaaminen (lain perusteluluonnos):**
 - Muotovirhe kuten puuttuva allekirjoitus tai puuttuva tarjouksen voimassaolotieto;
 - Hinnoitteluvirhe kuten väärä valuutta tai hinnoitteluyksikkö tai ilmeinen hinnan suuruusluokkaa koskeva virhe;
 - Hinnat, joita ei käytetä tarjousvertailussa tai osahinnat, joiden merkitys on pieni hintavertailussa
 - Tarjouspyynnöstä poikkeava maksuehto
 - Tarjouksesta puuttuva liite, jota ei käytetä tarjousvertailussa ja jolla ei ole olennaista merkitystä
- **Ei sallittua mm.:**
 - Tarjouspyyntöä vastaamattoman tuotteen vaihtaminen toiseen
 - Täydennetään vertailussa käytetty puuttuva laatutieto

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

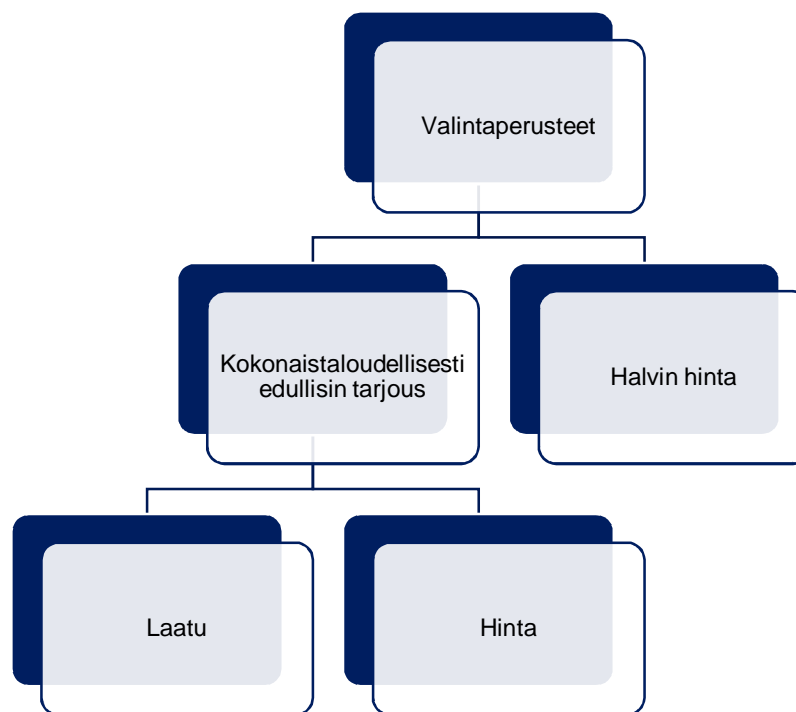
- **Ei sallittua:**
 - Pyydetään tarjouksesta puuttunut olennainen asiakirja;
 - Sallitaan tarjouksessa oleva sinne tietoisesti lisätty varauma koskien esim. hinnoittelua
 - Referenssin vaihtaminen
- **Tasapuolisuutta noudatettava täsmentämismenettelyssä – varattava kaikille samassa tilanteessa oleville**
- **Hankintayksiköllä harkintavaltaa siitä, pyydetäänkö täsmennyksiä tai täydennyksiä – Hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta täydentämiseen tai täsmentämiseen**
- **Jos täsmentämisen tarve johtuu hankintayksikön vastuulla olevasta asiakirjasta, hankintayksikön tulee itse korjata tai selventää tarjouspyyntöasiakirjoja – olennaiset tarjouspyynnön muutokset edellyttävät korjausilmoituksen julkaisemista**

Valinta- ja vertailuperusteet

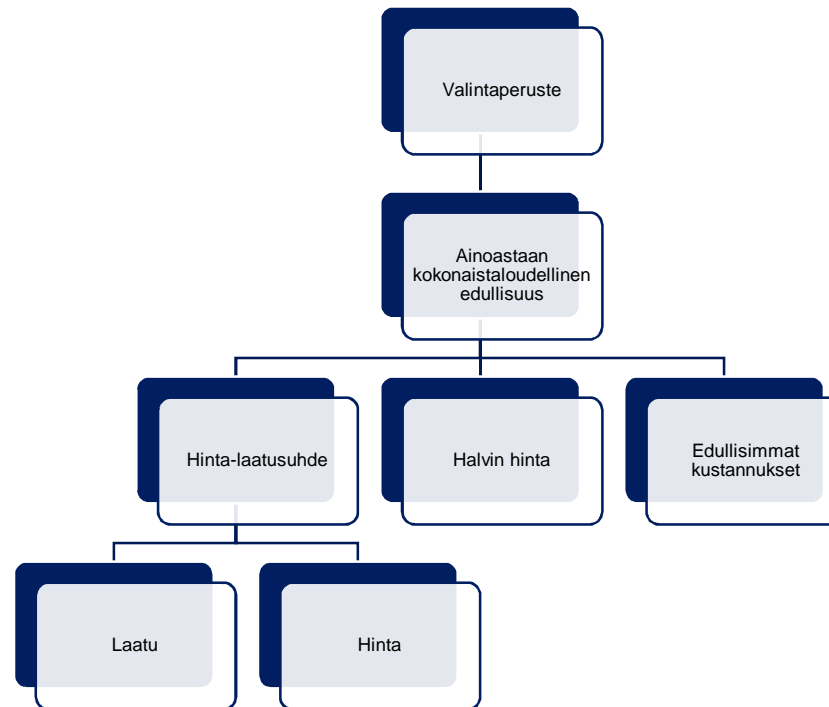

- Tarjousten valintaperusteita olivat aiemman hankintalain mukaan kaksi: halvin hinta ja kokonaistaloudellinen edullisuus (ts. hinta-laatusuhde)
- Uudessa lainsäädännössä halvimman hinnan valintaperuste poistetaan – hankintayksiköiden on käytettävä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta
- Kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous määritellään kuitenkin *hinnan tai kustannusten perusteella* käyttämällä kustannustehokkuusmallia ja perusteisiin voi kuulua paras hinta-laatusuhde
 - Käytännössä vertailuperusteena voidaan siten edelleen käyttää halvinta hintaa tai kustannuksia
- Hankintayksikön on muissa kuin tavarahankinnoissa perusteltava päätöksensä käyttää pelkkää halvinta hintaa (EU-hankinnat ja 12 luvun hankinnat)
- Nyt laissa todetaan *nimenomaisesti*, että vertailuperusteena voidaan käyttää myös henkilöstön pätevyyttä ja kokemusta, *jos henkilöstön laatu voi merkittävästi vaikuttaa hankintasopimuksen toteuttamisen tasoon*

Aiempi hankintalainsäädäntö

Uusi hankintalainsäädäntö

Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteiden asettaminen

- **Tulee asettaa hankinta-asiakirjoissa**
 - Olla syrjimättömiä ja objektiivisia
 - Suhteellisuusperiaatteen mukaisia
 - Riittävän yksilöityjä ja selkeitä (eivät anna rajoittamatonta soveltamismahdollisuutta hankintayksikölle)
 - Niiden pitää olla verifioitavissa
 - Niiden on liityttävä hankinnan kohteeseen
- **Oikeuskäytännössä on kiinnitetty huomiota etenkin syrjimättömyyteen ja selkeyteen**
- **Liian yleisesti esitettyinä vertailuperusteina on pidetty mm. mainintoja ”laatu”, ”soveltuvuus käyttötarkoitukseen”, ”tekniset ominaisuudet”**
- **Verifioitavuus – vain epäselvissä tilanteissa on käytävä selvittämässä, pitääkö kirjallisessa tarjouksessa esitetty käytännössä paikkaansa**

Vertailuperusteiden asettaminen ja täsmentäminen

- **Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voisi ilmoittaa menettelyn alussa käytetyt vertailuperusteet sekä niiden painoarvon muita menettelyjä väljemmin**
- **Tällöin vertailuperusteita voitaisiin vähäisessä määrin tarkentaa neuvottelujen kuluessa**
- **Esim. hankinnan energiatehokkuuteen tai suorituskykyyn liittyvä vertailuperuste, joka ei olisi neuvottelujen kohteena, mutta jonka tarkempi sisältö määräytyisi neuvottelujen päätyttyä lopullisessa tarjouspyynnössä**
- **HY voisi esittää menettelyn alussa vertailuperusteiden painoarvojen vaihteluvälit ja neuvottelujen aikana täsmentää lopulliset painoarvo, alatekijät ja alatekijöiden painoarvot**

Vertailuperusteiden painoarvot

- **Hankintayksikkö voi asettaa vertailuperusteiden painoarvot käyttämällä kohtuullista vaihteluväliä**
- **Mikä on kohtuullinen?**
- **Jää oikeuskäytännön varaan**

Vertailuperusteiden soveltaminen / päätöksen perustelemine

- **Riittävää, että hankintayksikkö kertoo vain keskeisimmät perusteet, joilla hyväksyttävien tarjousten vertailu on tehty**
- **Ei tarvitse yksilöidä, mihin konkreettiseen tarjouksesta ilmenevään seikkaan tarjouksen sama pistemäärä perustuu, kunhan tarjouksen ansiot ja saadun pistemäärän perusteet käyvät muutoin ilmi perusteluista**
- **Ei tarvitse yksilöidä erikseen, miten kutakin vertailuperustetta on sovellettu kuhunkin tarjoukseen jokaisessa tuotteessa tai tuoteryhmässä, vaan piste-eroja voitaisiin kuvata tätä yleisemmällä mutta hankinnan luonteeseen nähden riittävällä tavalla**

Kiitos!

Markus Ukkola
markus.ukkola@tem.fi